

Frère Roger van Taizé

HET HART VAN *TAIZÉ*

MET EEN INLEIDING DOOR RICK TIMMERMANS

Frère Roger van Taizé

HET HART
VAN *TAIZÉ*

Bloemlezing van teksten van Frère Roger,
samengesteld door Marcello Fidanzió

MET EEN INLEIDING DOOR RICK TIMMERMANS

INHOUD

Rick Timmermans:

Inleiding Een parabel van Gods liefde • 17

1 Het verhaal van een religieuze broederschap • 17

2 Met het hart luisteren • 29

3 De bronnen van het geloof • 43

4 Heb lief en laat dat door je leefwijze merken • 59

5 Christus komt onze harten verlichten • 75

6 Dagboekpagina's • 91

7 Gebeden • 111

Chronologie van broeder Roger van Taizé • 115

Bibliografie geschriften van broeder Roger van Taizé • 123

HOOFDSTUK 1

Het verhaal van een religieuze broederschap

Goedheid van het hart en eenvoud als kern van alles

Toen ik nog een kind was, kwamen we soms 's middags bij elkaar om hardop bepaalde teksten te lezen. Teksten die dikwijls terugkwamen waren delen uit de door Sainte-Beuve geschreven geschiedenis van Port-Royal, een cisterciënzer nonnenklooster in de buurt van Parijs, dat aan het begin van de dertiende eeuw werd opgericht, maar in de zeventiende eeuw alom bekendheid kreeg. Na de dood van de moeder-overste in 1602, werd ze opgevolgd door Angélique Arnauld, dochter van een vooraanstaand advocaat in Parijs. In overeenstemming met de gebruiken van die tijd had haar grootvader ervoor gezorgd dat ze – ondanks haar jeugdige leeftijd – tot abdis zou worden benoemd. Tegen haar eigen wensen in bleef ze in het klooster, belast met die zware taak, en vele jaren was ze ten prooi aan grote innerlijke onrust.

Op een dag, zo vertelt Sainte-Beuve, kwam er een priester langs die een preek voor de gemeenschap hield waarin hij de nonnen een en ander ter contemplatie gaf. Angélique was toen zeventien jaar. Die priester stond bekend om zijn problematische leven en een wat warrige manier van spreken. Maar die dag gaf hij in heel heldere bewoordingen uiting aan

de liefde van God, aan diens niet-aflatende en onbegrensde goedheid. Die woorden brachten een innerlijke omwenteling in de jonge Angélique teweeg: ‘God raakte me zodanig, dat ik vanaf dat moment blij was met mijn leven als non, hoewel ik daarvoor meende er ongelukkig in te zijn.’ Ze hervond de bronnen van haar roeping en voerde enkele ingrijpende veranderingen in het kloosterleven in, dat geleidelijk aan ook buiten het klooster invloed begon te krijgen. Zo was Racine een van de leerlingen van Port-Royal en trokken ook Blaise Pascal en zijn zuster er zich enige tijd terug. Mannen verbleven voor korte of langere tijd in de buurt van het klooster voor gebed en studie – ze werden de ‘heren van Port-Royal’ genoemd.

Mijn moeder had zoveel bewondering voor deze periode in de geschiedenis van Port-Royal-des-Champs, dat ze op haar kleine secretaire een portret van Angélique Arnauld had. ‘Dat is mijn onzichtbare vriendin’, zei ze.

Ik van mijn kant werd gegrepen door wat een paar vrouwen binnen het leven in een kloostergemeenschap hadden weten te bereiken. Dicht bij ons huis stond een weelderige iep. Op een dag – ik was misschien zestien jaar – stond ik voor die boom stil en ik zei tegen mezelf: ‘Als een paar vrouwen hun leven aan de zaak van Christus wijden door gehoor te geven aan een innerlijke roeping en zo in de wijde omgeving het Evangelie kunnen uitstralen en verbreiden, waarom zouden mannen dat dan ook niet binnen een kloostergemeenschap kunnen?’

Sindsdien heb ik altijd innerlijk geweten dat het leven in een kloostergemeenschap er een teken van kan zijn dat God liefde is, en niets dan liefde. Geleidelijk aan groeide in mij de overtuiging dat het van wezenlijk belang was een dergelijke

religieuze gemeenschap te creëren met mannen die bereid waren hun leven aan God te wijden en te proberen elkaar te begrijpen en zich steeds weer met elkaar te verzoenen: een leefgemeenschap waar de fundamentele goedheid van het hart en de eenvoud in alles centraal zouden staan.

(Dieu ne peut qu'aimer, p. 37-40)

Je bent niet alleen

Jij die je leven wilt geven omwille van Christus en de Blijde Boodschap (zie Marcus 10:29 en Matteüs 16:25) weet, dat je zelfs in de duisterste nacht samen met Hem het licht tegemoet treedt. Zo ook zul je door niet langer achterom te kijken (zie Lucas 9:62) in de voetsporen van Jezus Christus wandelen. Hij voert je mee op een weg van licht: 'Ik ben...', maar ook '...Gij zijt het licht der wereld' (Johannes 8:12 en Matteüs 5:14).

Je weet dat Jezus Christus gekomen is voor allen (zie Titus 2:11), niet slechts voor enkelen. Na zijn opstanding heeft Hij zich met elk menselijk wezen verenigd – niemand uitgezonderd. Het gevoel van een dergelijke 'katholiciteit' – in de letterlijke betekenis van 'het geheel betreffend', 'universeel' – heeft God ook in jou gelegd. Laat je in je diepste binnenste een leven groeien dat begin noch einde kent? Het is daar dat je de poort tot de vreugde van het Evangelie vindt, waar menselijke solidariteit geworteld kan raken en tot bloei kan komen.

De aarde bewoonbaar maken voor allen – dichtbij en veraf – zó kun je met jouw leven een prachtige pagina van het Evangelie schrijven. Zelfverloochening en onbaatzuchtigheid openen je ogen en hart voor wat er binnen de mensenfamilie met haar constante bewegingen van eb en vloed speelt.

Tracht je dat te begrijpen zonder je te laten meeslepen door die elkaar steeds opvolgende golven?

Behoor je, door je leven met anderen te delen, tot hen die met heel weinig de hoop van de mens op aarde in stand weten te houden? Ben je met bijna niets de medeschepper van verzoening in het mysterie van gemeenschap dat de Kerk is?

Verheug je daarin, gesteund door een gemeenschappelijke geestdrift: je bent niet alleen; samen met je broeders ga je stap voor stap vooruit. Je bent geroepen om samen met hen een gemeenschapsparabel te verwezenlijken.

(Les sources de Taizé, p. 69-71)

Vrede van het hart

De vrede van jouw hart geeft glans aan het leven van hen die je omringen. Zich in een afgrond van kwelling en onrust storten is nooit een weg van het Evangelie geweest. Geloof op angst en zorgen bouwen is als een huis op zand bouwen. (Zie Matteüs 7:26-27)

Begrijp je te allen tijde dit woord van Jezus Christus: 'Vrede laat Ik u na, vrede geef Ik u, moge uw hart voortaan vrij van smart en angst zijn' (Johannes 14:27)? Diepe innerlijke vrede maakt het lichter het pad te hervatten wanneer mislukking of ontmoediging ons terneer drukken.

Die vrede doet in ons een poëtische verwondering ontwaaken – een eenvoud van leven en, voor wie het kan vatten, een mystieke kijk op de mens.

Voor jou daarom dit gebed uit het Evangelie:

‘Zegen ons, Christus, ons en allen die U ons hebt toevertrouwd. Behoed en bewaar in ons, in de geest van de Zaligsprekingen (zie Mattheüs 5:3-12),

de blijdschap

de eenvoud

de barmhartigheid.’

Blijdschap

De vrede van het hart is de steunpilaar van het innerlijke leven, die het opstijgen tot vreugde, blijdschap draagt. Parels van het Evangelie, vrede en blijdschap, kunnen afgronden van angst vullen en zo overbrugbaar maken. Ontvang je de dag die komt als een dag van God? Weet je in elk seizoen – zowel in de dagen van stralend warm licht als in de ijskoude winternachten – de poëtische schoonheid te ontdekken? Kun je je nederige woonplek verblijden met kleine dingen die je hart verheffen?

De aanwezigheid van de Opgestane opent ons voor onverwacht geluk en doet onze nachten teniet. ‘Voor Ú heerst in het duister geen duister, lichtend is de nacht als de dag’ (Psalm 139:12).

Je bent geroepen tot vrijheid (zie Galaten 5:13). Je verleden ligt begraven in het hart van Christus en God zal voor je toekomst zorgen.

Vrees het lijden niet. Op de bodem van de afgrond kun je in de gemeenschap van Jezus Christus rust en helderheid vinden.

Als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft hij

alleen, maar als hij sterft brengt hij veel vrucht voort (Johannes 12:24). Durf je te verheugen in wat God in jou en rond jou volbrengt. Dan zullen je pessimistische gedachten over jezelf en anderen verdwijnen – ze zullen je ziel als het ware de oorlog verklaren.

Als je de gaven van de Heilige Geest in je zou vergeten (zie Timotëus 1:6-7) en je jezelf zou gaan verachten – in wat een duizelingwekkende verdwazing kom je dan terecht... De leegte trekt aan, fascineert. Vergeet dus niet het vuur van Gods genade aan te wakkeren. Dat heeft niet veel meer nodig om door te breken dan ons zijn en is aanwezig in de transparantie van een vreedzame liefde. De vreugde van Pasen geneest de geheime wonden van de ziel. Ze verheft het hart in de ware zin des woords – ze laat dus loftuitingen voor wat ze zijn en gaat recht op het licht af.

Geest van de opgestane Christus, geheimzinnige Tegenwoordigheid, laat ons in vertrouwen op U leven, opdat de bronnen van vreugde nooit uitgeput zullen raken.

Eenvoud

Uit het Evangelie ken je natuurlijk het verhaal over de jongeman die Gods geboden strikt naleefde en in zijn zoektocht naar Gods liefde bij Christus te rade ging. Jezus gaf hem een van de meest verrassende antwoorden uit het Evangelie: 'Eén ding ontbreekt u; ga verkopen wat ge bezit en geef het aan de armen, daarmee zult ge een schat bezitten in de hemel. En kom dan terug om Mij te volgen' (Marcus 10:21). En de jongeman ging ontdaan heen. Waarom? Omdat hij veel bezat. Hij wilde wel Christus volgen, maar tegelijkertijd zijn materiële rijkdommen behouden. Hij bezat alles, behalve de vrijheid om gewoon uit liefde te geven tot zelfs alles wat hij bezat.

De roeping van onze gemeenschap is: louter en alleen van

ons werk te leven, zonder giften, erfenissen, schenkingen of wat dan ook te aanvaarden. De moed om zich elke vorm van materieel bezit te ontzeggen, zonder angst voor mogelijke armoede, vervult de mens met een serene kracht. Bij de geest van armoede gaat het er niet om ellendig te leven, maar om alles wat ons ter beschikking staat in het licht van de eenvoud en de schoonheid van de schepping ten dienste van onszelf en anderen te benutten. Zalig zijn de armen van geest, want aan hen behoort het Rijk der hemelen. (Zie Matteüs 5:3)

Een continue vereenvoudiging van het bestaan voert ons ver weg van de kronkelige wegen waarop we maar al te gemakkelijk kunnen verdwalen.

Eenvoud ontdaan van vurige naastenliefde is als schaduw zonder licht. Als een grote eenvoud van leven zich met bitterheid en oordelen zou vullen, waar zou de blijdschap over de dag van vandaag dan nog zijn?

Het is een lichtende poort op je weg, wanneer de met het klimmen der jaren verworven levenskrachten zich in je verenigen met de geest van een kind; dan zal je ziel een toonbeeld van serene vreugde worden.

Scheppende Geest, Gij die de leliën des velds kleedt (zie Matteüs 6:28-29), mogen wij ons verheugen in wat U ons in overvloed schenkt. En moge ons dat voldoende zijn.

Barmhartigheid

Als je de barmhartigheid zou verliezen, zou je daarmee alles hebben verloren. Zul je je laten leiden door die absolute liefde: zeventig maal zeven maal vergeven, dus in feite altijd? (Zie Matteüs 18:21-22)

Dan zul je lichter zijn en zo de ene ontdekking na de andere doen. Voor wie liefheeft en zichzelf vergeet, raakt het leven

van een serene schoonheid vervuld. Elke vriendschap kan door een innerlijke strijd op de proef worden gesteld. En soms is het juist dat kruis dat de onpeilbare diepte van de liefde verlicht.

Kun je je hart laten overstromen van compassie, zonder geldingsdrang, zonder de mensen om je heen een slecht geweten te bezorgen of af te glijden tot spot?

Herken en erken gewoon je eigen fouten, dan zul je die van een ander niet zo zwaar oordelen: de balk in je eigen oog versus de splinter in het oog van je broeder. (Zie Matteüs 7:3-5) Gelukkig de gemeenschap die een diepte van welwillendheid en vriendelijkheid is: zij maakt Christus op onvergelijkbare wijze zichtbaar.

Geloof is nabij

Als liefde aller liefdes brandt het vuur van Christus in jou.

En als liefde vergeving is, zal je beproefde hart opleven.

De contemplatie en het besef van Christus' vergeving doet een eenvoudig hart stralen van barmhartigheid en dan is de heiligheid van Christus niet langer iets onbereikbaars.

Hij is in ons midden, Hij die wij niet kennen (zie Johannes 1:26) ... En Hij bezielt ons – een bezieling die nooit uitgeput raakt en die ons genoeg is.

Weest niet bang, geloof is nabij en daarmee geluk. Ja, God wil dat we gelukkig zijn.

(Les sources de Taizé, p. 84-94)

Een basisleefregel

Toen ik ongeveer achttien jaar was, ben ik tot het inzicht gekomen dat het in het proces van volwassenwording absoluut noodzakelijk is een paar basisprincipes te ontwikkelen om

je leven op te bouwen – principes waar je tot aan je dood op kunt terugvallen. Ik besepte dat de mens niet ‘zomaar’ – als een soort bouwwerk – tot stand komt. Het bouwwerk van de persoonlijkheid wordt geconstrueerd op basis van de materiaalkeuze: bepaalde bronnen uit het Evangelie die van wezenlijk belang zijn. Waarheen zou ik zonder dat kernpunt in mijn leven moeten navigeren, hoe zou ik me kunnen ontwikkelen tot degene die ik bedoeld ben te zijn? Het is niet zo dat ik een of ander geloofssysteem wilde ontwikkelen, maar ik hoopte vanuit enkele woorden uit het Evangelie – met name uit de Zaligsprekingen, want die spraken mij het meest aan – een kleine innerlijke kern te creëren waardoor ik altijd geleid zou worden. Als ik omwille van God en Christus risico’s moest durven lopen – en dat was precies wat ik wilde; de gemakkelijke weg zocht ik niet – moest ik waakzaam zijn en mijn leven lang kunnen terugvallen op die krachtige kern. Voor mij werd de basisleefregel:

- Mogen je dagelijkse werk en rust door Gods Woord gekenmerkt worden.

- Moge je in alles de innerlijke stilte bewaren waarmee je in Christus kunt ‘wonen’.

- Wees doordrongen van de geest van de Zaligsprekingen: blijdschap, barmhartigheid, eenvoud.

(Geciteerd door Kathryn Spink, Frère Roger de Taizé, 1986, p. 52-54)

De verbintenis met het leven

‘Geliefde broeder, wat wens je?’

‘De barmhartigheid van God en de gemeenschap met mijn broeders.’

‘Moge God in jou volbrengen wat Hij begonnen is.’

Broeder, jij die je toevertrouwt aan Gods barmhartigheid, vergeet niet dat Christus de Heer je nederige geloof te hulp komt en dat Hij door zijn verbintenis met jou zijn belofte aan jou vervult:

‘Ieder die huis, broers, zusters, moeder, vader, kinderen of akkers om Mij en de Blijde Boodschap heeft prijsgegeven, ontvangt nu, in deze tijd, het honderdvoud aan huizen, broers, zusters, moeders, kinderen en akkers, zij het ook samentegaand met vervolgingen – en in de toekomstige wereld zal hij het eeuwige leven ontvangen.’ (Zie Marcus 10:29-30 en Lucas 18:29-30)

Die uitspraak druist in tegen alle menselijke redelijkheid, maar evenals Abraham kun je slechts door te geloven verder komen in het leven, niet door te zien (vgl. 2 Korintiërs 5:7) en zul je er altijd van verzekerd zijn dat wie zijn leven verliest omwille van Christus, het zal vinden. (Vgl. Matteüs 16:25)

Wandel voortaan in de voetsporen van Christus. Maak je dus niet bezorgd om de dag van morgen (Matteüs 6:34). Zoek eerst het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid (Matteüs 6:33). Verlies jezelf, geef je, dan zal alles wat je nodig hebt je in overvloed gegeven worden.

Of je nu slaapt of wakker bent, nacht en dag – het verlangen naar het geloof in God en je broeders ontkiemt en groeit, zonder dat je weet hoe. (Vgl. Marcus 4:27)

Zalf je hoofd, was je gezicht, opdat je Vader die in het verborgene is en die de intentie van je hart kent het ziet. (Vgl. Matteüs 6:16-18)

Leef je leven in eenvoud en blijdschap – de blijdschap van de barmhartigen, de blijdschap van de broederlijke liefde. Wees

waakzaam. Als je een broeder moet berispen, wijs hem dan onder vier ogen terecht. (Vgl. Matteüs 18:15) Wees jegens je naaste vervuld van de gemeenschappelijke menselijke zorg. Heb vertrouwen. Weet dat je medebroeders naar je moeten luisteren en je moeten gadeslaan. Zorg ervoor dat zij die taak met voldoening kunnen vervullen. (Vgl. Hebreëen 13:17) Christus heeft jou, in zijn liefde en compassie voor jou, uitgekozen om in de Kerk een voorbeeld van broederlijke liefde te zijn. Hij wil dat je samen met je medebroeders een voorbeeld van menselijke saamhorigheid verwezenlijkt. Vergeet verder wat achter je ligt (zie Filippenzen 3:13) en verheug je in een oneindige dankbaarheid. Wees niet bang de dageraad vol hoop tegemoet te gaan (Vgl. Psalm 119:147: 'Eer het schemert, verheft zich mijn roepen.') om Christus de Heer te prijzen en

te zegenen en

te bezingen.

'Ontvang mij, Heer Christus, en ik zal leven. Moge ik mij in uw antwoord verheugen.'

'Broeder, het is Christus aan wie u antwoord gaat geven op de vragen die Hij u stelt:

Wil je je, uit liefde voor Christus, met heel je wezen aan Hem wijden?'

'Dat wil ik.'

'Wil je voortaan aan de oproep van God in onze gemeenschap samen met je medebroeders gehoor geven?'

'Dat wil ik.'

'Wil je afzien van welke vorm van eigen bezit dan ook en

samen met je medebroeders in materiële en spirituele gemeenschap leven?’

‘Dat wil ik.’

‘Wil je celibatair leven, om zo – samen met je broeders – beschikbaarder te zijn je onverdeeld aan de liefde van Christus te wijden?’

‘Dat wil ik.’

Wil je, opdat we één hart en één ziel zijn en onze eenheid zich ten volle kan verwezenlijken, je voegen naar de keuzes van de gemeenschap zoals die door de leider van de gemeenschap kenbaar zullen worden gemaakt – in het besef dat ook hij binnen de gemeenschap slechts een nederige dienaar van het Evangelie is?

‘Dat wil ik.’

‘Wil je altijd de Christus in je broeders zien en in die geest over hen waken in goede en slechte tijden, zowel in lijden als in vreugde?’

‘Dat wil ik.’

‘Dan ben je hiermee, omwille van Christus en het Evangelie, voortaan als broeder binnen onze gemeenschap opgenomen.

(Les sources de Taizé, p. 99-103)

- De mooiste teksten van Frère Roger
- Ingeleid door Rick Timmermans die vele malen Taizé bezocht

In 2015 is het 75 jaar geleden dat de oecumenische gemeenschap Taizé werd gesticht en 100 jaar dat de stichter, Frère Roger, werd geboren. Een mooie aanleiding om de mooiste geschriften van Frère Roger te bundelen. Met dit boek heb je het hart van Taizé in handen, het hart van een open, drempelloze geloofsgemeenschap, waar ook vele gelovigen uit Nederland de glans van het geloof hebben hervonden. De mooiste teksten van Frère Roger met prachtige quotes uit zijn dagboeken en een bloemlezing uit zijn gebeden.

uitgeverij

